

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av Vittraskolorna AB:s
arbete med att säkerställa att utbildningen vilar på
vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i
grundskolan**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Vittraskolorna AB avseende kvaliteten i huvudmannens arbete med att säkerställa att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I detta beslut granskas Vittraskolorna AB:s ansvarstagande för grundskolan.

I granskningen ingår följande frågeställningar:

1. I vilken utsträckning säkerställer huvudmannen att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i huvudmannens skolor?
2. I vilken utsträckning säkerställer huvudmannen att beprövad erfarenhet tillvaratas och utvecklas i utbildningen?
3. I vilken utsträckning säkerställer huvudmannen att vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet används i huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning av varje frågeställning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: låg utsträckning, flera delar och hög utsträckning. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Vittraskolorna AB i följande utsträckning:

Arbetet med att säkerställa att utbildningen i huvudmannens skolor vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Huvudmannen säkerställer i hög utsträckning att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Arbetet med att tillvarata och utveckla beprövad erfarenhet

Huvudmannen säkerställer i hög utsträckning att beprövad erfarenhet tillvaratas och utvecklas i utbildningen.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen utifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet

Huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen utgår i hög utsträckning ifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen av Vittraskolorna AB.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Arbetet med att säkerställa att utbildningen i huvudmannens skolor vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Inom detta område bedöms kvaliteten i huvudmannens arbete ut mot rektorer och skolor. Det handlar om kvaliteten i hur huvudmannen organiserar för att skolorna ska ha tillgång till vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet samt om de roller och funktioner som stödjer detta arbete. I detta ingår även huvudmannens strukturer för samverkan mellan rektorer, med andra huvudmän och med lärosäten. Vidare ingår en bedömning av hur huvudmannen följer upp att utbildningens innehåll och metoder vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen säkerställer i hög utsträckning att utbildningen i huvudmannens skolor vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare med utvecklingsuppdrag, rektorer och representanter för huvudmannen samt inkommen dokumentation.

Organisation och ansvarsfördelning kring arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Huvudmannen har skapat en tydlig organisation och ansvarsfördelning för arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet som i huvudsak är känd och används i skolverksamheterna. Vittraskolorna AB har under utbildningsdirektören två skolchefer med uttalat uppdrag att driva utvecklingen av utbildning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Dessutom finns verksamhetsutvecklare och kvalitets- och utvecklingsansvarig inom huvudmannens organisation samt en tät samverkan med koncernens kvalitetsteam, med uppdrag att bevaka aktuell forskning inom för huvudmannen relevanta områden och att på olika sätt stödja skolororganisationen i arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Vidare framgår det av exempelvis uppdragsbeskrivningar för förstelärare och lönekriterier för lärare, att de har ansvar för att bedriva sitt arbete utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Ett viktigt verktyg i huvudmannens styrning av arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är utformningen av och strukturen för det systematiska kvalitetsarbetet. I detta ingår att på olika nivåer dokumentera och beskriva utvecklingsinsatser och kollegialt lärande. Det finns också stödfrågor i det verktyg som huvudmannen använder för skriftlig dokumentation inom det systematiska kvalitetsarbetet, som uppmanar till att beskriva metoder och vilken vetenskaplig grund som arbetet vilar på. Vidare finns inom huvudmannens organisation en tydlig struktur och systematik för att bedriva kollegialt lärande och skapa förutsättningar för att utveckla beprövad erfarenhet, som bland annat innebär att kollegiet regelbundet träffas för att analysera, utvärdera, utbyta erfarenheter och på så vis gemensamt utveckla utbildningen utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. Arbetet som sker vid dessa träffar dokumenteras.

Tillgängliggörande av forskning och beprövad erfarenhet

Huvudmannen bevakar och inhämtar på flera sätt forskning som är relevant för arbetet på skolenheterna och huvudmannen har ett medvetet arbete när det gäller att sprida forskning och beprövad erfarenhet i organisationen. Arbetet med att bevaka och tillgängliggöra forskning och beprövad erfarenhet bedrivs på flera nivåer i organisationen. På huvudmannanivå bevakar skolcheferna information om forskning och beprövad erfarenhet genom att exempelvis följa en nyhetssida för omvärldsbevakning på skolområdet, genom att ta del av nyhetsbrev från ett fristående forskningsinstitut och genom att följa skolläda-utbildningar. De inhämtar också kunskap om aktuell forskning genom de olika utvecklingsprojekt som huvudmannen bedriver tillsammans med lärosäten. Bevakningen omfattar även forskning som belyser jämställdhet i utbildningen. Huvudmannen förmedlar informationen vidare ut i

organisationen genom bland annat månadsbrev till rektorer, rektorsträffar och en huvudmannaspecifik digital plattform för all personal. Vidare har skolpersonalen även tillgång till information och material via prenumerationer på nyhetsbrev från de nationella skolmyndigheterna och från olika aktörer inom skolforskningsområdet, som rektorer eller den enskilda medarbetaren anmäler till. Vidare finns på koncernnivå både kvalitetsteamet och en utbildningsorganisation med ett uttalat uppdrag att bevaka relevant forskning och stödja såväl huvudmannen som skolenheterna att ta del av vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet. Detta sker exempelvis genom tillhandahållandet av en digital utbildningsplattform med ett brett innehåll, men också genom riktat stöd från kvalitetsutvecklare specialiserade inom olika områden. Det finns även professionsnätverk som har en roll i att bevaka och förmedla forskning och beprövad erfarenhet inom specifika områden. Exempelvis har ett av nätverken en specialpedagogisk inriktning. Samordnaren för nätverket arrangerar nätverksträffar och skickar ut månadsvisa nyhetsbrev som bland annat innehåller länkar till utbildningar och föreläsningar.

Samverkan med lärosäten, andra huvudmän och mellan skolor

Huvudmannen samverkar regelbundet med lärosäten och andra huvudmän inom koncernen, samt organiserar samverkan mellan skolenheter i den egna organisationen, för att utveckla utbildningen utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Huvudmannen söker också aktivt stöd av annan extern expertis inom för utvecklingsarbetet relevanta områden. Samarbeten med olika lärosäten och externa aktörer syftar dels till kompetensutveckling av personal genom möjlighet till deltagande i utbildningar, dels till att utveckla undervisningen genom att skolverksamheterna får ingå i forskningsprojekt. Bland annat deltar flera av huvudmannens skolenheter i ett forskningsprojekt vid ett svenskt lärosäte som syftar till att undersöka effekten av ett läs- och skrivfrämjande projekt. Det förekommer även samverkan med andra huvudmän inom koncernens grundskolesegment, bland annat i form av nätverk för olika professioner och roller, som exempelvis rektorer och specialpedagoger. Huvudmannen uppmuntrar och initierar också samverkan mellan skolenheter i den egna organisationen. Genom de olika samverkansformerna skapar huvudmannen förutsättningar för diskussioner i olika konstellationer och sammanhang som tydligt bygger på och relaterar till vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i utbildningen; både inom avgränsade områden som exempelvis specialpedagogik, jämställdhetsarbete och enskilda ämnen, och när det gäller allmändidaktiska eller organisatoriska perspektiv. Huvudmannen för även diskussioner med rektorer och personal och kan då både initiera samverkansinsatser och förmedla kontakt med samverkanspartners inom och utanför den egna organisationen.

Uppföljning av vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i utbildningen

Huvudmannen följer systematiskt och kontinuerligt på flera sätt upp att utbildningens innehåll och metoder vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Huvudmannen följer, via bland annat skolchefer och rektorer, upp hur arbetet på vetenskaplig grund fortlöper på skolenheterna. Uppföljningen av skolenheternas arbete med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet sker företrädesvis genom det systematiska kvalitetsarbetet, men också i strukturerade dialoger som huvudmannen har med skolledare och personal på skolenheterna, samt genom systematiska besök i skolverksamheterna och i de nätverksgrupper som kvalitetsutvecklarna driver. Skolchefer för regelbundna samtal med rektorer om frågor som rör vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, vilket ger huvudmannen god kännedom om processer, metoder och vetenskaplig förankring i det kollegiala lärandet. Det gäller både inom de områden som initierats av huvudmannen och de som initieras lokalt på skolenheterna. Det finns centralt utformade mallar och dokument för att följa upp verksamheten, vilka ligger till grund för beslut om utvecklingsinsatser, men också för att tillvarata erfarenheter i verksamheterna och exempelvis identifiera och initiera samverkan mellan skolenheter eller personalgrupper med liknande förutsättningar eller behov. I stödmaterialet till kvalitetsrapporterna finns specifika frågor om arbetet med det kollegiala lärandet och arbetet med vetenskaplig grund. Verksamheterna får då beskriva hur de har organiserat arbetet och vad de har sett för effekter på det pedagogiska arbetet och på elevernas lärande. Vittraskolorna AB har dessutom kontinuerliga utvecklingsdagar där personalen följer upp och analyserar arbetet som pågått sedan föregående avstämningstillfälle, samt diskuterar och utvecklar gemensamma erfarenheter.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Arbetet med att säkerställa att beprövad erfarenhet tillvaratas och utvecklas i utbildningen

Här bedöms kvaliteten i huvudmannens arbetsprocesser för att skolpersonalens erfarenheter ska kunna tillvaratas och utvecklas så att de blir beprövade. Detta i syfte att utbildningen ska kunna vila på beprövad erfarenhet.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen säkerställer i hög utsträckning att beprövad erfarenhet tillvaratas och utvecklas i utbildningen.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare med utvecklingsuppdrag, rektorer och representanter för huvudmannen samt av inkommen dokumentation.

Arbetet för att utveckla beprövad erfarenhet

Huvudmannen har på olika nivåer i sin organisation skapat en systematik i hur personalens praktiska erfarenheter ska kunna tillvaratas och utvecklas till beprövad erfarenhet. Det finns flera olika forum där personalen arbetar strukturerat med att pröva arbetssätt, dela, dokumentera och kritiskt granska erfarenheter för att vidareutveckla sina gemensamma kunskaper över tid. Centralt för organisationen med att utveckla beprövad erfarenhet är huvudmannens struktur med de återkommande utvecklingsdagarna, där personalen träffas med jämna intervall för att arbeta med aktuella utvecklingsområden. Organisationen syftar till att kontinuerligt följa upp och utveckla utbildningen genom att gemensamt analysera, diskutera, ompröva och förändra sin praktik. I arbetet är även skolledning och kvalitetsutvecklare involverade. Även strukturen för det systematiska kvalitetsarbetet bidrar till att personalens erfarenheter dokumenteras och synliggörs, samt till att skapa möjligheter för att erfarenheter ska kunna tillvaratas på så väl skolenhetsnivå som inom huvudmannens organisation. Det samma gäller de olika nätverk som finns där personal möts i olika syften, samt formerna för det kollegiala lärandet ute i skolverksamheterna och inom skolledargruppen. Till exempel bedrivs med huvudmannens stöd ett arbete med läs- och skrivutveckling, där lärare genomför analyser i sin egen verksamhet, delar erfarenheter med varandra med stöd av kvalitetsutvecklaren samt dokumenterar sitt arbete. Genom att de verksamma i skolorganisationen tar del av och delar information och analyser med varandra på olika sätt, finns förutsättningar att vidareutveckla gemensamma kunskaper över tid. Det arbete som förstelärare eller annan personal med särskilt uppdrag för skolutveckling leder innebär generellt kollegiala träffar med personal som ska arbeta mot ett gemensamt mål. I samband med träffarna tar de inblandade del av exempelvis aktuell forskning eller beprövade metoder som de diskuterar och prövar i sin vardagspraktik.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen utifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet

Inom området bedöms kvaliteten i huvudmannens arbete för att säkerställa att vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet används i huvudmannens egna analyser och beslut om insatser för att utveckla utbildningen. Detta omfattar huvudmannens arbete med att granska, värdera och diskutera forskning och beprövad erfarenhet i syfte att ge valda insatser en bred vetenskaplig förankring.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannens eget arbete med att utveckla utbildningen utgår i hög utsträckning ifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare med utvecklingsuppdrag, rektorer och representanter för huvudmannen samt av inkommen dokumentation.

Arbetet med att utveckla utbildningen utifrån vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet

Huvudmannens arbete med att utveckla utbildningen bygger på ett kritiskt förhållningssätt och ett systematiskt arbete med att söka och använda vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet. De utvecklingsinsatser som huvudmannen väljer att arbeta med är förankrade både i en kartläggning av skolenheternas behov och i relevant forskning. Innan insatser beslutas granskas flera alternativ och deras evidensläge bedöms. I detta arbete tar huvudmannen stöd av koncernens kvalitetsteam som inventerar och presenterar tänkbara alternativ med vetenskaplig förankring, varefter huvudmannens ledningsgrupp väljer de alternativ som bäst möter verksamhetens behov. Huvudmannen är också en aktiv part i valet av insatser lokalt på skolenheterna, där huvudmannen ställer kritiska frågor och för diskussioner med rektorerna om exempelvis litteratur, metoder och mot vilken vetenskaplig grund de lutar sig i sitt val. För närvarande bedriver huvudmannen flera olika utvecklingsarbeten som omfattar hela eller delar av organisationen. Ett prioriterat utvecklingsområde är språkutveckling, där huvudmannen initierat flera insatser utifrån forskning om vad som ger störst effekt på elevers lärande. Detta inkluderar exempelvis ett forskningsbaserat arbete med tidiga insatser i lågstadiet och fortbildning i språkutvecklande undervisning vid ett lärosäte. Vidare organiserar huvudmannen ett flerårigt utvecklingsarbete kring pedagogiskt ledarskap och effektiv undervisning i samarbete med en konsult. Valet av samarbetspartner har gjorts i samråd

med och utifrån de alternativ som kvalitetsteamet tagit fram. Huvudmannens val grundades bland annat på att konsultens metoder har ett brett forskningsstöd samt att arbetsmetoderna passar huvudmannens önskan att involvera hela styrkedjan i arbetet. Ett ytterligare exempel är huvudmannens pågående utvecklingsarbete kring matematikundervisning. Även i detta fall utgick valet av metod från kvalitetsteamets inventering och kartläggning av olika alternativ för att möta utmaningar i matematikämnet. Huvudmannen valde sedan mellan två forskningsbaserade modeller knutna till olika lärosäten, där valet slutligen föll på den modell som bäst bedömdes möta verksamhetens behov av bland annat ett mer elevnära arbete. Härutöver använder sig huvudmannen av forskning och beprövad erfarenhet, liksom av internationella och nationella riktlinjer, för att utveckla sitt pedagogiska koncept och de metoder och verktyg som används inom ramen för konceptet. Huvudmannen har exempelvis valt bort vissa metoder efter att ha konstaterat att de inte hade den positiva effekt för elevernas lärande och utveckling som de syftade till.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Ulrika Kolben Waaranperä

Beslutsfattare

Signerat av: Ulrika Kolben Waaranperä

X Anna Johansson

Föredragande

Signerat av: Anna Johansson

I handläggningen av ärendet har även utredare Maria B. Stiegsdotter medverkat.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

Enligt 1 kap. 5 § tredje stycket skollagen ska utbildningen vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

I 1 kap 3 § skollagen definieras begreppet utbildning som verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt denna lag inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Av 4 kap. 3 § skollagen framgår att varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

Av första stycket 4 kap. 4 § skollagen framgår att sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 4 kap. 3 § skollagen även ska genomföras på förskole- och skolenhetsnivå. Av andra stycket framgår att kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet. Av tredje stycket framgår att rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

Enligt 4 kap. 7 § skollagen ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten.

Förarbeten

Av prop. 2009/10:165. s. 223-224 framgår bl.a. följande.

De nationella styrdokumenterna ger läraren utrymme att välja innehåll och metoder för att nå målen. Detta kräver ett vetenskapligt förhållningssätt i bemärkelsen att kritiskt granska, att pröva och att sätta enskilda faktakunskaper i ett sammanhang. Arbetet i skolan med att välja innehåll och metod och att värdera resultatet ska därför präglas av ett vetenskapligt förhållningssätt och kunskaper som grundar sig på relevant forskning och beprövad erfarenhet.

Utbildningen, och de läroplaner och kursplaner som styr den, vilar självklart på forskningsbaserad grund och beprövad erfarenhet. Detta bör markeras i lagen. Regeringen föreslår formuleringen att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet". Både utbildningens innehåll och den pedagogik som används omfattas av bestämmelsen. Formuleringen tydliggör också lärares ansvar att bedriva en undervisning som vilar på vetenskaplig grund.

Beträffande formuleringen om att utbildningen ska "vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet", så gäller den, som ovan redovisats, utbildningen i vid mening och utgör en del av grunden för verksamheternas styrdokument.

Av prop. 2009/10:165. s. 633 framgår bland annat följande.

Utbildning är det mest grundläggande begreppet i såväl 1985 års skollag som i denna skollag. Termen beskriver all den verksamhet som omfattas av de övergripande målen i skolförfattningarna. I 1985 års lag finns dock inte någon uttrycklig definition. Med utbildning avses i den nya skollagen utöver undervisningen i princip all verksamhet, både i den inre och yttre miljön, som anordnas av huvudmannen och vanligtvis äger rum under skoldagen. Härigenom kommer t.ex. den verksamhet som sker under skolmåltider och på skolgården under raster att omfattas av definitionen. Även "externa" verksamheter som lägerskolor, studiebesök etc. innefattas i begreppet utbildning.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Vittraskolorna AB den 15-16 oktober 2025. Besöket genomfördes av utredarna Maria B. Stiegsdotter, Anna Johansson och Inger Sandberg.

Vittraskolorna AB är en huvudman inom AcadeMedias skolkoncern. Vittraskolorna AB driver 24 grundskoleenheter med sammanlagt cirka 6600 elever i årskurserna 1-9.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En digital gruppintervju med lärare/personal med utvecklingsansvar
- En digital gruppintervju med rektorer
- Två gruppintervjuer på huvudmannanivå
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Officiell statistik som finns att tillgå om den aktuella huvudmannen och dess skolenheter.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från alla huvudmän som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras vårterminen 2026.